

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-09-03

Vår referens

Emma Örstrand Jungheim
Planeringssekreterare
Emma.Orstrand-Jungheim@malmo.se

Granskning av Hantering av skolfrånvaro SR-2023-53 GRF-2023-26927

Sammanfattning

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av grundskolenämndens frånvaroarbete. Stadsrevisionens sammanvägda bedömning är att grundskolenämnden har en inte helt ändamålsenlig hantering av skolfrånvaro. Grundskolenämnden har under 2024 vidtagit åtgärder utifrån stadsrevisionens rekommendationer. Justeringar har gjorts i processer relaterade till frånvarohantering och skolpliktsbevakning för att underlätta för skolornas hantering. Stödmaterial och mallar har omarbetats och utvecklats så att de bättre möter skolornas behov. Därutöver har förutsättningarna förbättrats för att säkerställa frånvarostatistikens tillförlitlighet.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande och skickar det till stadsrevisionen

Beslutsunderlag

- Rapport Granskning av Hantering av skolfrånvaro SR-2023-53
- Expedierat yttrande GRNAU231208 Granskning av Hantering av skolfrånvaro SR-2023-53
- G-Tjänsteskrivelse GRNAU240913 Granskning av Hantering av skolfrånvaro SR-2023-53
- Förslag till yttrande GRNAU240913 Granskning av Hantering av skolfrånvaro SR-2023-53

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2023-12-08
Grundskolenämnden 2023-12-20
Grundskolenämndens arbetsutskott 2024-09-13
Grundskolenämnden 2024-09-23

Beslutet skickas till

Malmö stadsrevision

Ärendet

Stadsrevisionen har under perioden januari till juni 2023 genomfört en granskning av frånvaroarbetet inom grundskolennämnden. Stadsrevisionens sammanvägda bedömning utifrån granskningen är att grundskolenämnden har en inte helt ändamålsenlig hantering av skolfrånvaro.

Grundskolenämnden har i ett tidigare yttrande redovisat vilka åtgärder som planeras att genomföras, deras förväntade effekt och när de senast ska vara genomförda, utifrån de bedömningar och rekommendationer som redovisas i stadsrevisionens rapport.

I detta uppföljande yttrande redovisas vilka åtgärder som vidtagits under 2024 samt vilken effekt dessa haft i verksamheten.

Granskningens bedömningar och rekommendationer

Stadsrevisionens sammanvägda bedömning är att grundskolenämnden inte har en helt ändamålsenlig hantering av skolfrånvaro. Denna slutsats grundar sig på att det under granskningen har framgått att skolorna upplever att de inte får ett tillräckligt stöd från nämnden för att hantera elever med omfattande frånvaro. Vidare noterar stadsrevisionen att framtagna riktlinjer för hantering av elevers frånvaro inte upplevs ge tillräcklig vägledning för att säkerställa att elever med omfattande frånvaro fullgör sin skolgång. Enligt granskningsrapporten upplever skolorna att de inte får ett tillräckligt stöd i frånvaroarbetet från centrala elevhälsan.

Stadsrevisionen bedömer att nämnden inte i tillräcklig grad säkerställt att skolorna genomför skolpliktsutredning i enlighet med de rutiner som upprättats gällande skolpliktsbevakning. Granskningen konstaterar att det råder en osäkerhet vid flera skolor avseende hur skolpliktsutredningar ska hanteras. Stadsrevisionen anser att nämnden inte sett till att det finns verktyg för att kunna följa upp och säkerställa att skolorna bedriver en aktiv skolpliktsbevakning, och att skolplaceringsenheten dessutom saknar verktyg för att kunna överskåda skolornas aktuella skolpliktsärenden.

Stadsrevisionen bedömer att nämnden inte fullt ut säkerställer att skolorna hanterar elevers frånvaro på ett likvärdigt sätt. Detta eftersom granskningen visar på variationer i skolornas hantering av elevers frånvaro utifrån olika uppfattningar av vad som är en omfattande eller långvarig frånvaro. Stadsrevisionen framhåller dock att granskade skolor i stor utsträckning följer skollagen och förvaltningens riktlinje i sin frånvarohantering.

Stadsrevisionen anser att tillförlitligheten i frånvarostatistiken inte är säkerställd, utifrån att elever själva kan anmäla in sin frånvaro samt att vikarier inte ges möjlighet att frånvaroanmäla elever i systemet. Det framkommer även att vissa skolor inte frånvaroregistrerar elever som är under skolpliktutredning. Stadsrevisionen menar att detta kan leda till en missvisande och opålitlig statistik som i sin tur försvårar möjligheten till en korrekt analys och brister i det systematiska kvalitetsarbetet.

Stadsrevisionen bedömer att det finns brister i nämndens arbete beträffande säkerställandet av skolornas anmälan till huvudmannen om att en utredning av frånvaro har inletts, enligt skollagen 7 kap. 19 a §.

Stadsrevisionen bedömer att nämnden inte har en tillräcklig styrning inom det systematiska kvalitetsarbetet avseende arbetet med skolfrånvaro, då man anser att nämnden inte tar del av ett tillräckligt underlag för analys av skolfrånvaron och inte beslutar om insatser på aggregerad nivå utifrån den analys och rapportering som görs.

Vidtagna åtgärder utifrån granskningens rekommendationer

Nämndens rekommenderas säkerställa att skolorna får ett tillräckligt stöd för att hantera elever med omfattande frånvaro

En behovsanalys har genomförts med en referensgrupp av rektorer för att närmare undersöka hur skolornas behov av större central vägledning ser ut. Ingen av de tillfrågade rektorerna ansåg det finnas något behov av revidering av nuvarande riktlinje eller metodstöd, utan menade tvärtom att nuvarande styr- och stöddokument gav bra vägledning för skolornas frånvaroarbeta. Rektorerna kopplade det upplevda bristande stödet som påvisades i granskningsrapporten snarare till processer gällande särskilt stöd, då en stor del av eleverna med omfattande frånvaro antingen har ett konstaterat behov av särskilt stöd, eller bör vara aktuella för utredning av det.

En större utbildningsinsats pågår inom förvaltningen som syftar till att förbättra skolornas utredningskompetens, som i flera sammanhang har visat sig behöva utvecklas, såväl gällande utredning av en elevs behov av särskilt stöd som utredning av en elevs omfattande frånvaro. Utbildningspaketet är baserat på stödmaterial från Skolverket och SPSM, och har under våren testats på pilotskolor med ett mycket gott resultat. Den utökas därför med ytterligare fyra utbildningsomgångar under hösten 2024 och våren 2025. Det finns planer på att framöver komplettera utbildningen, som hittills haft ett större fokus på särskilt stöd, med delar som särskilt fokuserar på frånvaroärenden.

Inom ramen för uppdragsdirektivet ”Formalisering av huvudmannens arbete med frånvaro på individuell nivå samt hemkommunens samordningsansvar” har rutinen för förvaltningens hantering av hemkommunens samordningsansvar, som tidigare endast

reglerade stödet till fristående enheter, utökats till att även omfatta kommunala skolor. Det medför både att det centrala stödet till skolorna i deras frånvaroarbete stärks och att förvaltningens analysförmåga stärks vidare eftersom stödet nu på ett bättre sätt kan statistikföras. Förvaltningen öppnar även upp för att kunna bemanna dessa samordningsärenden med andra professioner ur den centrala elevhälsan utöver kurator, vilket breddar kompetensen i ärendena så att vi på ett bättre och mer effektivt sätt kan bemöta olika typer av frånvaroproblematik. Då detta arbetssätt implementerades i juni 2024 bedöms det ännu vara för tidigt för att mäta effekten av det.

Grundskoleförvaltningen har inrättat en arbetsgrupp för införandet av skolsociala team, något som sker i samverkan med arbetsmarknads- och socialförvaltningen (ASF). De skolsociala teamen kommer att bestå av kuratorer från grundskoleförvaltningen och socionomer från ASF som tillsammans arbetar elevnära för att stödja skolorna, bland annat utifrån frånvaro. Rekommendationer för arbetet har identifierats genom projektet ”Organisering av särskilda undervisningsgrupper, resursskolor, akutskolor och andra specialiserade lärmiljöer”, där ett av delprojekten syftat till att undersöka hur huvudmannens organisering kan stödja skolornas arbete med elever med närvaroproblematik. Inom delprojektet har även det centrala flexteamet, som arbetar med elever med långtidsfrånvaro, belysts. Flexteamet har kompletterats med motsvarande insats för äldre elever, Närvaroteamet, där det även sker samverkan med ASF på individnivå utifrån elevens frånvaroproblematik. Närvaroteamets arbetssätt undersöks nu och utvecklas vidare inom ramen för projektet ”Hållbara övergångar för unga i riskzon” som finansieras av Europeiska Socialfonden (ESF).

Nämnden rekommenderas säkerställa att rutinerna för skolpliktsbevakning och skolpliktsutredning av elever som vistas utomlands och elever som uteblir utan kontakt tydliggörs samt säkerställa att det finns tillräckliga förutsättningar för skolorna att fullgöra dem

Grundskoleförvaltningens skolplacersenhet tar löpande emot och sammanställer feedback på rutinerna för skolpliktsbevakning och tillhörande stödmaterial. Förvaltningens samlade erfarenhet och kunskap är avgörande för områdets långsiktiga utveckling på stabs- och skolnivå. Utifrån denna grund har skolplacersenheten genomfört en översyn av rutinerna för skolpliktsbevakning i förvaltningens riktlinje och det kompletterande stödmaterial som finns tillgängligt på intranätet Komin.

Materialet på Komin har omarbetats strukturellt och innehållsmässigt. Information avseende skolplikt och skolpliktsbevakning som tidigare fanns utspridd på separata sidor och i olika interna dokument har sammanställts på en gemensam informationssida på Komin. Därutöver har ett nytt stödmaterial tagits fram i form av en interaktiv steg för steg-guide som leder utredare genom hela skolpliktsbevakningsprocessen från början till slut. Guiden har integrerats direkt i den nya skolpliktssidan på Komin för enkel tillgång. Informationen som nu finns sammanställd på Komin bedöms besvara

många av de frågor som kan uppstå under utredningens gång. All information och allt material på Komin avseende skolplikt och frånvaro har även tillgängliggjorts för samtliga medarbetare inom Malmö stad. Detta förväntas bland annat möjliggöra för en mer effektiv samverkan med socialtjänsten. Den nya skolpliktssidan på Komin har framställts i samarbete med förvaltningens kommunikationsenhet för att säkerställa att innehållet är lättillgängligt och att budskapet är väl anpassat för mottagarna.

Under skolpliktsbevakningen ställs krav på utförlig dokumentation av vidtagna åtgärder och inkomna uppgifter. Till hjälp för detta har skolorna sedan en längre tid tillbaka en särskild utredningsmall. Denna mall har nu gjorts om från grunden för att bli mer lätthanterlig. Syftet är att minska den tid som utredande skolpersonal behöver lägga på administration och dokumentation. Som ett komplement ska ett fiktivt skolpliktsärende tas fram med stöd av den nya mallen för att tydligt illustrera hur skolan förväntas dokumentera sin utredning.

Skolplaceringsenheten har även beslutat om en intern omorganisation och omfördelning av arbetsuppgifter för att effektivisera enhetens processer. Bland annat förväntas en nedkortning av handläggningstiden för ärenden avseende elever som vistas utomlands varaktigt. Genom att effektivisera hanteringen av dessa ärenden säkerställer förvaltningen att de uppgifter som skolorna inhämtar under skolpliktsbevakningen kan komma till största möjliga nytta.

Grundskoleförvaltningen har inte sett behov av att göra några ändringar i arbetsrutinerna för skolpliktsbevakningen. I stället har fokus främst legat på att förenkla och tillgängliggöra existerande rutiner och mallar samt att justera skolplaceringsenhetens processer. Det slutliga syftet har varit att skapa bättre förutsättningar genom att minska skolornas administrativa arbetsbörda och effektivisera samverkan och kommunikation mellan skolorna och skolplaceringsenheten.

Skolplaceringsenheten har sedan tidigare sett över den interna mejlhanteringen och kortat ned återkopplingstiden för skolor som behöver stöd i sitt arbete med skolpliktsbevakning samt som önskar överlämna ärenden till skolplaceringsenheten för fortsatt hantering. Syftet har varit att förbättra servicen gentemot skolorna och bedömningen görs att detta har uppnåtts med goda resultat under det gångna läsåret.

Inför skolstarten höstterminen 2024 skickades ett informationsbrev ut till samtliga skolledare med information om den nya skolpliktssidan på Komin och en påminnelse om vikten av skolpliktsbevakning efter sommaruppehållet. I början av september 2024 kommer skolplaceringsenheten att formellt presentera den nya skolpliktssidan och det framtagna stödmaterialet för förvaltningens alla skoladministratörer.

Nämnden rekommenderas tillse att det finns verktyg för att följa upp skolornas skolpliktsutredning

Grundskoleförvaltningen har utvecklat en applikation för att överblicka samtliga skolplacerade elever under pågående skolpliktsutredning. Skolplaceringsenhetens skolpliktsteam inför från och med höstterminen 2024 en ny process för att rutinemässigt följa upp skolornas skolpliktsärenden med hjälp av detta verktyg. Elever ska vanligtvis som längst skolpliktsbevakas i tre månader. Var tredje månad kommer skolplaceringsenheten att skicka ut impulser till skolor som har ärenden som pågått under en längre tid än så. Skolorna får då en påminnelse om att se över berörda ärenden och information om vart de ska vända sig om de behöver hjälp med att komma vidare i sin utredning. På så vis minimeras risken för att ett skolpliktsärende faller mellan stolarna.

Grundskoleförvaltningen står fortsatt inför en övergång till ett nytt och modernt barn- och elevregister. Det är ännu för tidigt för att säga vad det slutliga resultatet av upphandlingsprocessen är men redan i ett tidigt stadie av processen så identifierades behoven av moderna verktyg och automatisering för att därigenom uppnå en mer effektiv skolpliktsbevakning.

Det är i stora drag för tidigt för att se några tydliga effekter av åtgärderna som är i en pågående implementeringsfas. Med anledning av åtgärderna redovisade ovan görs däremot bedömningen att skolorna nu har goda förutsättningar för att bedriva skolpliktsbevakning och att skolplaceringsenheten kan följa upp skolornas ärenden och bistå med ett kvalitativt stöd när och där det behövs.

Nämnden rekommenderas säkerställa tillförlitligheten i rapporteringen av frånvaro

I samband med granskningen uppmärksammades stöddokument som felaktigt likställer anmäld frånvaro med giltig frånvaro. Dessa formuleringar har korrigerats. Under stadsrevisionens granskning och grundskoleförvaltningens efterarbete av den, har flera funktioner i Skola24 uppmärksammats som bör ses över. Det gäller bland annat möjligheten för vikarier med långvarig placering på en skola att själv närvarorapportera direkt i systemet, samt att utreda en eventuell begränsning av användandet av telefontjänst för vårdnadshavare att frånvaroanmäla sitt barn till fördel för apptjänsten vilken kräver inloggning genom identifieringstjänst. Dessa förändringar är ännu inte genomförda, då de behöver föregås av ett mycket grundligt utredningsarbete av förändringarnas möjliga konsekvenser. Detta arbete, som inledes under vårterminen och planeras att intensifieras under hösten 2024, görs i tätt samarbete mellan flera avdelningar på förvaltningen och representanter från Skola24. En verksamhetsnära referensgrupp bestående av skolpersonal som arbetar aktivt i systemet bistår arbetet.

Nämnden rekommenderas säkerställa att skolorna anmäler till huvudmannen enligt 7 kap. 19 a § skollagen vid de fall en utredning av elevs frånvaro har inletts

Den bristande rapporteringen har genomlysts närmare genom uppdragsdirektivet ”Formalisering av huvudmannens arbete med frånvaro på individuell nivå samt

hemkommunens samordningsansvar”. Nuvarande anmälningsförfarande upplevs av skolorna vara krångligt och administrativt betungande för skolorna, som ställer sig positiva till en digital hantering istället. Utifrån detta planeras metoden för anmälan förändras och förenklas, med förhoppningen att det utöver att underlätta skolornas administrativa hantering även kommer att leda till ett större antal inkomna anmälningar och därigenom en ökad grad av efterföljande av skollagen. Det förändrade arbetssättet beslutades av förvaltningsledningen i april och är under implementering.

Nämnden rekommenderas säkerställa en tillräcklig styrning av det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå avseende skolfrånvaro

Grundskoleförvaltningen har vidtagit åtgärder för att säkerställa tillförlitligheten i det underlag som används för att på central nivå analysera frånvarodata. Utöver ovannämnda punkter gällande Skola24 och arbetet med att säkerställa skolornas anmälan till huvudman, har även kopplingen till elevhälsans digitala systemstöd Prorenata Elevakt stärkts ytterligare. En särskild rapportmall har tagits fram genom vilken förvaltningen framöver bättre kan utnyttja möjligheterna i Prorenata Elevakt för att få ut statistik på frånvaroområdet. Datan kan bland annat användas för att på ett systematiskt sätt kunna rikta huvudmannens stöd gällande frånvaro.

Gällande det systematiska kvalitetsarbetet kopplat till frånvaro i övrigt pågår ett projekt (”Integrering av elevhälsoarbetet i GRF:s systematiska kvalitetsarbete”) som syftar till att säkerställa att elevhälsoarbetet synliggörs, främjas och beaktas inom ramen för det ordinarie systematiska kvalitetsarbetet och att det systematiska kvalitetsarbetet i grundskoleförvaltningen anpassas till delvis nya nationella krav. Projektet pågår till april 2025.

Ansvariga

Mats Johnsson Utbildningschef
Peter Lindberg Förvaltningschef